

הלכות קדוש החדש

מצות עשה אחת, והיא לחשב ולידע ולקבץ באיזה יום הוא תחלת כל חדש וחדש מחדשי השנה. ובאור מצוה זו בפרקים אלו.

הלכות קדוש החדש פרק א

א. חדשי השנה, הם חדשי הלבנה שנאמר "עלת חדש בחדשו" (במדבר כח, יד), ונאמר "החדש הזה לכם, ראש חדשים" (שמות יב, ב): כך אמרו חכמים, הראה לו הקדוש ברוך הוא למשה במראה הנבואה דמות לבנה, ואמר לו, כזה ראה וקדש. והשנים שאנו מחשבים הם שני החמה, שנאמר "שמור, את-חדש האביב" (דברים טז, א).

ב. וכמה יתרה שנת החמה על שנת הלבנה, קרוב מאחד עשר יום. לפיכך כשיתקבץ מן התוספת הזאת כמו שלוששים יום, או פחות מעט או יותר מעט מוסיפין חדש אחד; ועושין אותה השנה שלושה עשר חדש, והיא הנקראת שנה מעברת: שאי אפשר להיות השנה שנים עשר חדש וכך וכך ימים, שנאמר "לחדשי השנה" (שמות יב, ב; במדבר כח, יד) חדשים אתה מונה לשנה, ואין אתה מונה ימים.

ג. הלבנה נסתרת בכל חדש וחדש, ואינה נראית כמו שני ימים או פחות או יתר, כמו יום אחד קדם שתדבק בשמש בסוף החדש, וכמו יום אחד אחר שתדבק בשמש; ותראה במערב בערב. ובליל שתראה בערב אחר שנסתרה, הוא תחלת החדש; ומונין מאותו היום תשעה ועשרים יום. ואם יראה הירח ליל שלוששים, יהיה יום שלוששים ראש החדש; ואם לא יראה, יהיה ראש החדש יום אחד ושלוששים, ויהיה יום שלוששים מחדש שעבר. ואין נזקקין לירח בליל אחד ושלוששים, בין שנראה בין שלא נראה, שאין לך חדש לבנה, יותר על שלוששים יום.

ד. חדש שיהיה תשעה ועשרים יום, ויראה הירח בליל שלוששים נקרא חדש חסר; ואם לא יראה הירח, ויהיה החדש שעבר שלוששים יום נקרא חדש מעבר, ונקרא חדש מלא. וירח שיראה בליל שלוששים, הוא הנקרא ירח שנראה בזמנו; ואם נראה בליל אחד ושלוששים, ולא נראה בליל שלוששים הוא נקרא ירח שנראה בליל עבור.

ה. אין ראית הירח מסורה לכל אדם, כמו שבת בראשית שכל אחד מונה ששה ושובת בשביעי. אלא לבית דין הדבר מסור, עד שיקדשוהו בית דין ויקבעו אותו היום ראש חדש הוא שיהיה ראש חדש: שנאמר "החדש הזה לכם" (שמות יב, ב), עדות זו תהיה מסורה "לכם".

ו. בית דין מחשבים בחשבונות כדרך שמחשבים האצטגנינים, שיודעין מקומות הכוכבים ומהלכם, וחוקרים ומדקדקים עד שיידעו אם אפשר שיראה הירח בזמנו שהוא ליל שלוששים, או אי אפשר. אם ידעו שאפשר שיראה, יושבין ומצפין לעדים, כל היום כלו, שהוא יום שלוששים. אם באו עדים, ודרשום וחקרום כהלכה, ונאמנו דבריהם מקדשין אותו; ואם לא נראה, ולא

בָּאוּ עֲדִים מְשֻׁלִּימִין שְׁלוּשִׁים, וַיְהִיָּה הַחֹדֶשׁ מֵעַבְרָה. וְאִם יִדְעוּ
בְּחֻשְׁבוֹן שְׁאִין אֶפְשָׁר שְׂיִרְאָה אֵין יוֹשְׁבִים יוֹם שְׁלוּשִׁים, וְאֵין
מִצְפִּין לְעֲדִים; וְאִם בָּאוּ עֲדִים יוֹדֵעַ בּוֹדְאֵי שְׁהֵן עַדִי שְׁקָר, אוֹ
שְׁנִרְאָת לָהֶם דְּמוֹת לְבָנָה מִן הָעֵבִים, וְאִינָה הַלְּבָנָה הַוּדָאִית.

ו. מִצּוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה עַל בֵּית דִּין, שְׂיִחְשְׁבוּ וַיִּדְעוּ אִם יִרְאָה
הַיֵּרֶחַ, אוֹ לֹא יִרְאָה; וְשְׂיִדְרְשׁוּ אֶת הָעֲדִים, עַד שְׂיִקְדְּשׁוּ אֶת
הַחֹדֶשׁ; וַיִּשְׁלְחוּ וַיּוֹדִיעוּ אֶת שְׁאָר הָעָם, בָּאֵי זֶה יוֹם הוּא רֹאשׁ
חֹדֶשׁ, כְּדִי שְׂיִדְעוּ בָּאֵי זֶה יוֹם הֵן הַמוֹעֲדוֹת, שְׁנֵאמָר "אֲשֶׁר-
תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ" (ויקרא כג,ב; ויקרא כג,לז), וְנֵאמָר
"וְשִׁמְרַתְּ אֶת-הַחֻקָּה הַזֹּאת, לְמוֹעֲדָהּ" (שמות יג,י).

ח. אֵין מַחְשְׁבִין וְקוֹבְעִין חֹדָשִׁים וּמַעֲבִרִין שָׁנִים אֲלֹא בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמָר "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה, וּדְבַר-ה' מִירוּשָׁלַם"
(ישעיהו ב,ג; מיכה ד,ב). וְאִם הָיָה אָדָם גָּדוֹל בְּחֻכְמָה, וְנִסְמָךְ בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וַיֵּצֵא לְחוּצָה לְאֶרֶץ, וְלֹא הֵנִיחַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹתוֹ
הָרִי זֶה מַחְשֵׁב וְקוֹבֵעַ חֹדָשִׁים וּמַעֲבִיר שָׁנִים בְּחוּצָה לְאֶרֶץ; וְאִם
נּוֹדֵעַ לוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָדָם גָּדוֹל כְּמוֹתוֹ, וְאֵין צְרִיךְ
לּוֹמַר גָּדוֹל מִמֶּנּוּ הָרִי זֶה אֲסוּר לְקַבֵּעַ וּלְעַבֵּר, בְּחוּצָה לְאֶרֶץ;
וְאִם עָבַר וְקַבֵּעַ וְעַבֵּר, לֹא עָשָׂה כְּלוּם.